

Werk uitvoeren voor natuur in Bekendelle

Nieuwsbrief Natura 2000-gebied Bekendelle

Nummer 2, december 2017

De provincie Gelderland werkt samen met een aantal andere organisaties aan het versterken van de natuur in uw omgeving. We willen de natuur in Natura 2000-gebieden beter beschermen. Daarvoor zijn maatregelen nodig. Met deze nieuwsbrief informeren wij u over de uitvoering van deze maatregelen.

Bijzondere natuur behouden en versterken

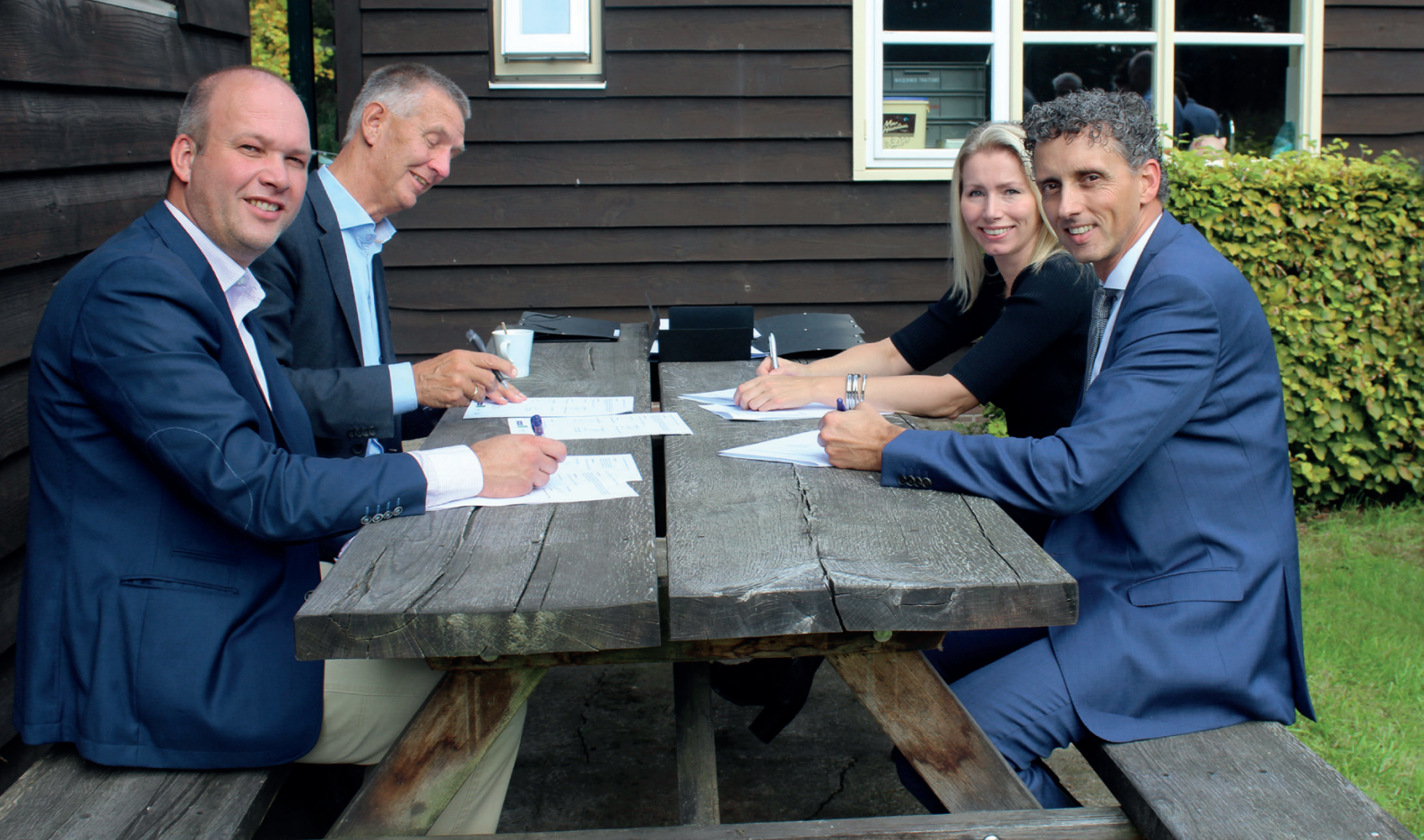
Het natuurgebied Bekendelle is het mooist ontwikkelde moerasbos van Gelderland. Het heeft fraaie overgangen van natte naar de wat drogere bossen, dit zorgt voor een grote verscheidenheid aan planten- en diersoorten. Het bos kenmerkt zich door een diversiteit aan loofbomen en heeft een rijke mosflora, waaronder het zeldzame spatelmos. Daarnaast groeien er bijzondere planten als slanke sleutelbloem en bosgeelster. De ijsvogel, de grote gele kwikstaart en de zeldzame middelste bonte specht voelen zich er thuis. Ook vinden we er een van Nederlands grootste populaties van de zeldzame bosbeekjuffer. En in het gebied zijn zelfs weer boommarters gezien!

Deze bijzondere natuur willen we behouden en versterken. Veel zeldzame planten en dieren hebben het namelijk moeilijk. Hun leefgebied is klein, de lucht is te zuur en de grond is te droog en te voedselrijk. Als we de omstandigheden verbeteren, dan kan de natuur zich herstellen. Zo is de natuur beter bestand tegen onder andere stikstof in de bodem en in de lucht.

In de eerste nieuwsbrief hebben we u geïnformeerd over de voorbereidingen die nodig zijn om de natuurmaatregelen in Bekendelle te kunnen uitvoeren. In 2017 zijn we gestart met de voorbereidende onderzoeken. Ook stellen we een natuurinrichtingsplan op. Hierin staat wat waar moet gebeuren om de natuur beter te beschermen en te versterken. Het concept daarvan laten we u graag in 2018 op een inloopbijeenkomst zien.

Bosbeekjuffer, foto Vlinderstichting

V.l.n.r. U. Hassefras Gebiedsmanager Achterhoek Natuurmonumenten, G.J. de Fijter, Programmamanager Natuur en Landschap provincie Gelderland, R. Roeters, Gebiedsmanager Veluwe Achterhoek Staatsbosbeheer, R. Gerard, Directeur Waterschap Rijn en IJssel.

Gezamenlijke voorbereiding natuurherstel Oost-Gelderse natuurgebieden

Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Waterschap Rijn en IJssel en provincie gaan in nauwe samenwerking aan de slag met het natuurherstel in 5 Natura 2000-gebieden. Door de werkzaamheden samen voor te bereiden, in plaats van ieder voor zich, verloopt de voorbereiding efficiënter, effectiever en is goedkoper. Het gaat om Bekendelle, Korenburgerveen, Willinks Weust en Wooldse Veen vlak bij Winterswijk en Stelkampsveld bij Lochem.

Eén gezamenlijk plan voor elk Natura 2000-gebied

De samenwerkende partijen hebben op 27 september 2017 een realisatieovereenkomst per gebied ondertekend. Daarin staat onder meer dat zij samen plannen verder uitwerken voor het inrichten en beheer van elk Natura 2000-gebied. Voor Bekendelle hebben Waterschap Rijn en IJssel en de provincie de overeenkomst ondertekend. Uiterlijk 1 juli 2019 moet er voor elk gebied een gezamenlijk plan liggen voor het uitvoeren van de inrichtingsmaatregelen. De maatregelen moeten zijn uitgevoerd voor 1 juli 2021.

Samen uitvoeren van onderzoeken

De partijen hebben afgesproken om samen het natuurinrichtingsplan uit te werken. De hiervoor benodigde onderzoeken, zoals inmeten van de watergangen en ecologische onderzoeken voeren we gezamenlijk uit. Dat geldt ook voor de aanvraag van vergunningen, het maken van een bestek voor de inrichting en de aanbesteding van de uitvoering.

Eén coördinerende partij per gebied

Per gebied is één organisatie benoemd die alle overeengekomen werkzaamheden gaat coördineren. In Bekendelle is Waterschap Rijn en IJssel de coördinerende partij. In het volgende artikel leest u hier meer over.

Natuurgebieden in Winterswijk

Aan drie kanten omsloten door Duitsland, liggen ver van de snelweg een aantal unieke natuurgebieden. In onder meer het Wooldse Veen, Willinks Weust, Korenburgerveen, Bekendelle en het gebied rond de Boven Slinge werkt de provincie Gelderland samen met Waterschap Rijn en IJssel, de gemeente Winterswijk en terreinbeherende organisaties aan de bescherming en het herstel van de prachtige natuur als onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk.

Slanke sleutelbloem, foto Saxifraga

Projectorganisatie Bekendelle

Het voorbereiden en uitvoeren van de maatregelen die nodig zijn voor de natuur in Bekendelle, vraagt om een goede afstemming tussen de betrokken partijen. Hiervoor zijn een projectgroep en verschillende werkgroepen ingesteld. Voor de uitvoering trekken we 2 jaar uit. Om daarmee rond juli 2019 te kunnen starten (schop in de grond) moeten de partijen nog veel voorbereidend werk verzetten.

Projectgroep Bekendelle

De provincie is opdrachtgever van het totale gebiedsproces en alle activiteiten die daarbij horen. De afstemming met Waterschap Rijn en IJssel, de Bosgroepen (namens enkele particulieren), Natuurmonumenten, gemeente Winterswijk en de trekkers van de werkgroepen doen we in een projectgroep onder voorzitterschap van de provincie. We bespreken daarin de voortgang van het project, bedenken oplossingen voor knelpunten en bereiden zo nodig bestuurlijk overleg voor.

Voor vragen over het gebiedsproces en de projectgroep kunt u terecht bij Indra Span, i.span@gelderland.nl, 026 359 86 54

Werkgroepen Bekendelle

Het voorbereidende werk gaat over verschillende onderwerpen, zoals het maken van plannen en aanvragen van vergunningen, het wijzigen van bestemmingsplannen, communicatie en het meten van de effecten (monitoring). Dat vraagt inzet en samenwerking van diverse deskundigen uit de betrokken organisaties. Per onderwerp gebeurt dat in werkgroepen.

De werkgroep inrichting is verantwoordelijk voor het opstellen van een gezamenlijk inrichtingsplan met de maatregelen, het aanvragen van vergunningen en het voorbereiden van de uitvoering. Zoals u in het vorige artikel heeft kunnen lezen, coördineert Waterschap Rijn en IJssel deze werkzaamheden. Dorine Spanjers van het waterschap is hiervoor aangesteld als projectleider. U kunt met vragen over het inrichtingsplan en de toekomstige uitvoering van de maatregelen in het gebied bij haar terecht via d.spanjers@wrij.nl of telefonisch op 06 54 13 92 74. In het volgende artikel stelt zij zich voor.

De werkgroep monitoring zorgt voor afstemming van en adviseren over de verschillende meetgegevens. Deze meetgegevens krijgen we door informatie te verzamelen over de water- en bodemkwaliteit, de waterstanden en het voorkomen van bepaalde karakteristieke planten.

Projectleider Waterschap Rijn en IJssel stelt zich voor

Waterschap Rijn en IJssel stelt in samenwerking met de provincie, de Bosgroep en Natuurmonumenten een inrichtingsplan voor Bekendelle op. Het waterschap heeft voor deze fase van het project een nieuwe projectleider aangetrokken: Dorine Spanjers.

Dorine Spanjers

Aandacht voor omgeving

Dorine heeft ruimte ervaring met gebiedsprocessen in het landelijk gebied en is goed bekend met de materie rondom de aanpak van stikstof en Natura 2000. 'De concrete opgave in het gebied spreekt me erg aan. Samen met een projectteam van specialisten en met aandacht voor de omgeving werken we toe naar een definitief inrichtingsplan voor de maatregelen in Bekendelle.'

Gezamenlijke zorg

'Onze gezamenlijke zorg voor de bijzondere natuur in dit gebied vind ik daarbij heel belangrijk. We dragen samen de verantwoordelijkheid en zoeken daarbij ook naar een goede balans tussen de verschillende functies.'

Dorine is bereikbaar per telefoon op 06 54139274 of per mail via d.spanjers@wrij.nl.

Stand van zaken voorbereidingen natuurmaatregelen

Voor het uitvoeren van de maatregelen die nodig zijn voor de natuur in Bekendelle stellen we een inrichtingsplan op. De benodigde maatregelen staan in de gebiedsanalyse van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) van Bekendelle.

Onderzoeken

Om het inrichtingsplan op te kunnen stellen en vergunningen aan te vragen is eerst meer informatie nodig over het terrein en de beek. Zo moeten we de ligging van de watergangen exact in beeld brengen, de dieptes, de effecten van de maatregelen op de natuur, maar ook op de omgeving. Indien mogelijk moeten we passende maatregelen nemen om negatieve effecten te voorkomen. Ook moeten we onderzoeken doen naar de aanwezige dieren en planten, zoals vleermuizen, broedvogels, reptielen en amfibieën. Maar bijvoorbeeld ook naar archeologie en explosieven, zodat we daar bij het uitvoeren van de maatregelen rekening mee kunnen houden.

Planning

Het Rijk en de provincie hebben met elkaar afgesproken dat we de PAS-maatregelen binnen zes jaar na vaststellen van de PAS-gebiedsanalyse uitvoeren. Dit betekent dat 1 juli 2021 de uitvoering moet zijn afgerond.

De planning is er daarom op gericht om op 1 juli 2019 te starten met de uitvoering, zodat we ruim de tijd hebben. In de komende anderhalf jaar werken we daar als volgt naar toe:

December 2017:

afronden lopende onderzoeken en opstellen plan van aanpak

Januari – maart 2018:

opstellen concept inrichtingsplan en uitwerken maatregelen

April – juni 2018:

adviesbureau voert onderzoeken uit

Voorjaar 2018:

inloopbijeenkomst voor omwonenden en belanghebbenden

Voorjaar 2018:

indien nodig individuele gesprekken met eigenaren

Juli – september 2018:

opstellen definitief inrichtingsplan

Oktober – december 2018:

kostenraming en voorbereiding vergunningaanvragen

Januari – juni 2019:

procedure vergunningverlening en voorbereiding uitvoering

Voorjaar 2019:

procedure Waterwet met inspraak

1 juli 2019:

inrichtingsplan klaar, onderzoeken afgerond, vergunningen aangevraagd

1 juli 2021:

natuurmaatregelen voor Bekendelle zijn uitgevoerd.

Berenschot's watermolen, foto Truus Stotteler

Molenkolk Berenschot's watermolen weer op diepte

In overleg met de eigenaar van de watermolen gaat Waterschap Rijn en IJssel nog dit jaar zand verwijderen uit de molenkolk van watermolen Berenschot. Voor het functioneren van de watermolen is dit van belang: voldoende waterafvoer en de juiste waterstanden bij het waterrad.

Vispassage

In 2015 heeft het waterschap de stuw bij de watermolen gerenoveerd en er een vispassage aangelegd. Deze vispassage zorgt ervoor dat de vissen geen obstakels tegenkomen als ze bijvoor beeld stroomopwaarts willen zwemmen. Ook is toen zand uit de molenkolk verwijderd. De afgelopen twee jaar is er weer veel zand in de molenkolk achtergebleven. Om te voorkomen dat er te veel zand terecht- komt in de Boven Slinge is het noodzakelijk om de molenkolk weer leeg te maken.

Meetnet voor grondwater

Zoals u in de vorige nieuwsbrief heeft kunnen lezen, is in Bekendelle een meetnet voor het grondwater aangelegd. Daarvoor zijn er net buiten het gebied een aantal peilbuizen geplaatst. Zo krijgen we inzicht in de mogelijke veranderingen van de grondwaterstanden in de omgeving.

Effecten in beeld brengen

In de peilbuizen wordt de grondwaterstand continu gemeten. De metingen zijn direct na plaatsing van de peilbuizen gestart en lopen door tot 5 jaar na uitvoering van de watermaatregelen. Deze informatie is belangrijk om de effecten in de directe omgeving te monitoren en ongewenste effecten te voorkomen. De meetgegevens van de geplaatste peilbuizen in Bekendelle zijn op de [website van Waterschap Rijn en IJssel](#) te bekijken.

Voor vragen over het meetnet kunt u terecht bij Gert van den Houten, g.vandenhouten@wrij.nl, 0314 36 97 23.

Peilbuis Bekendelle

Bos met inheemse boomsoorten

Bomenkap voor betere natuur

Dit najaar zijn onder regie van de Bosgroep in de noordwesthoek van Bekendelle 4.500 bomen gekapt. Het klinkt misschien tegenstrijdig, maar dit is nodig voor betere natuur. Soorten die minder gewenst zijn, zijn gekapt, andere (inheemse) soorten planten we terug.

Unieke natuur versterken

Als we niet ingrijpen gaat het unieke karakter van Bekendelle verloren. Het gebied is nationaal én internationaal vooral bijzonder vanwege de stukken loofbos die permanent of grote delen van het jaar onder water staan, met soorten als wilg, zwarte els, haagbeuk en es. Met deze maatregelen kunnen we een stuk unieke natuur versterken en blijvend beschermen.

Naaldbomen en Amerikaanse eik

Het gaat vooral om Amerikaanse eiken en naaldbomen, zoals de douglasspar. Deze soorten werden halverwege de vorige eeuw aangeplant maar horen hier eigenlijk niet thuis. Ze hebben een invasief karakter, wat betekent dat ze zich steeds meer uitbreiden en andere soorten verdringen.

Deze soorten hebben minder ecologische waarde dan de meeste inheemse loofbomen; zo leven op een inlandse eik 280 soorten insecten en op een douglasspar maar 16.

Verwijderen bovenste bodemlaag

Omvorming van bos vraagt soms om rigoureuze maatregelen. Dat ziet u ook in Bekendelle. Op sommige plekken is het bos kaalgekapt en de toplaag van de bodem verwijderd. De toplaag van naaldbossen heeft niet de goede samenstelling voor loofbomen. Door dit deel van de bodem weg te halen krijgt het nieuwe bos straks de beste kans om zich snel en goed te ontwikkelen.

Aanplanten nieuwe bomen

In het najaar van 2018, als de natuur in rust is, gaan we met de aanplant aan de slag. Inheemse soorten loofbomen, zoals zomereik, linde, haagbeuk en zoete kers, krijgen dan in Bekendelle alle ruimte.

Voor vragen kunt u contact opnemen met de Bosgroep Midden Nederland, Pieter Westerhof, p.westerhof@bosgroepen.nl, 0318 67 26 26.

Bosgeelster, foto Saxifraga

Bosgeelster: de voorjaarsbode in Bekendelle

Heel, heel vroeg in het jaar, als de kou nog nauwelijks uit te lucht is, begint een bijzondere voorjaarsbode in Bekendelle al uit te lopen. Vanuit een klein bolletje groeit een aantal grasachtige bladeren uit de grond, al snel gevolgd door een kleine, onopvallende gele bloem. Het is de bosgeelster, een zeldzame plant van vochtige bossen. Ze groeien het liefst op zandige oeverwallen, daar waar de Slinge elk jaar een beetje nieuw zand opbrengt. En als de beek eens heftig tekeergaat, neemt hij bolletjes met het water mee: zo kan de bosgeelster weer nieuwe gebieden bereiken.

Taigaboomkruiper: woudbewoner met zachte triller

In het voorjaar is het bos van Bekendelle in de vroege ochtend het decor van een kakofonie van vogelgeluiden. Roodborstjes, zwartkoppen en grote bonte spechten zingen en roepen om het hardst. Maar te midden van dat geweld kan de echte vogelkenner een heel iel geluid horen.

Een subtiele, zachte triller verradt de aanwezigheid van de taigaboomkruiper. Dit is het veel zeldzamere broertje van de meer bekende boomkruiper. Alleen kleine verschillen in het verenkleed onderscheiden beide soorten van elkaar. De taigaboomkruiper leeft voornamelijk in rijk gestructureerde bossen. Omdat hij zo zeldzaam is, komen vogelliefhebbers uit het hele land graag naar Bekendelle om deze woudbewoner te zien.

Taigaboomkruiper, foto Saxifraga

Wandelen bij Bekendelle, foto Truus Stotteller

Colofon

Deze nieuwsbrief is een initiatief van de provincie Gelderland en komt tot stand in samenwerking met Waterschap Rijn en IJssel, Bosgroep Midden Nederland, Natuurmonumenten en gemeente Winterswijk. U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u eigendommen heeft in of dichtbij Bekendelle of omdat u in het verleden betrokken was. Wij houden u via deze nieuwsbrief op de hoogte van de ontwikkelingen in het gebied.

Aanmelden nieuwsbrief

Gedurende de looptijd van het project versturen we digitale nieuwsbrieven. Ontvangt u de nieuwsbrief nog niet? Stuur dan een mail naar: bekendelle@gelderland.nl. Als u geen e-mailadres heeft, neem dan telefonisch contact op, dan sturen wij u de nieuwsbrief per post.

Meer informatie op website

Achtergrondinformatie en documenten kunt u raadplegen op www.gelderland.nl/bekendelle. In de vorige nieuwsbrief staat onder andere informatie over het Programma Aanpak Stikstof (PAS) en het meetnet voor grondwater. Deze nieuwsbrief vindt u ook op de website.

Provincie Gelderland

Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl